

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 51/05-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. februára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. Vojtecha Keszeliho, trvale bytom Š., zastúpeného advokátom JUDr. I. K., so sídlom B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej základného republiky a práva na spravodlivý proces upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obdo 13/2004- 217 z 25. novembra 2004, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. Vojtecha Keszeliho **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. februára 2005 doručená sťažnosť PhDr. Vojtecha Keszeliho, trvale bytom Š.(ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. I. K., so sídlom B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej základného republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „Dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Obdo 13/2004- 217 z 25. novembra 2004.

Sťažovateľ doručil 3. júna 1999 Okresnému súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) žalobu podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, proti Slovenskej televízii Bratislava. Dňa 3. februára 2000 sťažovateľ svoj pôvodný návrh prekvalifikoval na návrh na plnenie podľa § 80 písm. b) OSP. Na výzvu okresného súdu sťažovateľ vyčíslil škodu vo výške 17 881 420 Sk a požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP. Okresný súd uznesením sp. zn. 10 Cb 593/01 zo 7. augusta 2002 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. V odvolaní sťažovateľ poukázal podľa sťažnosti na to, že žalobou uplatňuje svoj nárok proti orgánu štátu, ktorý má právnu formu verejnoprávnej inštitúcie, ktorý mu zničil majetok (autorské právo), v dôsledku čoho sa dostal do hmotnej núdze, a preto by bolo *„neetické, nemorálne, ale najmä v rozpore so zákonom, keby s prihliadnutím na všetko, sťažovateľ bol nútený platiť štátu... súdne poplatky vo veci, v ktorej mu orgán štátu... zničil majetok, autorské dielo, ktoré podľa dohody strán vzniklo na realizáciu verejnoprávneho účelu“*.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 25 Cob 274/02-162 z 24. októbra 2002 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd uznesením č. k. 10 Cb 593/01-184 z 15. augusta 2003 sťažovateľovi opätovne nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. O ďalšom odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením č. k. 14 Cob 199/03-192 z 30. januára 2004, ktorým napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 50 % s ohľadom na majetkové pomery sťažovateľa. V odôvodnení tohto uznesenia odvolací súd zároveň uviedol: *„Odvolací súd pre úplnosť považuje za potrebné uviesť, že tvrdením žalobcu o tom, že konanie je podľa § 4 ods. 1 písm. c) zák. č. 71/92 Zb. o súdnych poplatkoch oslobodené od platenia súdnych poplatkov, sa nezaoberal, pretože pre posúdenie oslobodenia od súdnych poplatkov je táto skutočnosť irelevantná a navyiac nebola predmetom prvostupňového rozhodnutia.“*

Na tomto základe okresný súd uznesením č. k. 10 Cb 593/01-194 z 10. marca 2004 vyrubil sťažovateľovi súdny poplatok 300 000 Sk. Sťažovateľ sa proti tomuto uzneseniu okresného súdu odvolal s odôvodnením, že je nepreskúmateľné, nerešpektuje rozhodnutie odvolacieho súdu, nie je v súlade so zákonnou kvalifikáciou veci a je v rozpore so zákonom Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Sťažovateľ zároveň podal dovolanie proti uzneseniu krajského súdu č. k. 14 Cob 199/03-192 z 30. januára 2004 z dôvodu zmätočnosti a nezákonnosti s poukazom na to, že sa odmietol zaoberať uplatnením § 4 ods. 1 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, čím v konečnom dôsledku odňal sťažovateľovi právo konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP.

Najvyšší súd uznesením č. k. 4 Obdo 13/2004-217 z 25. novembra 2004 dovolanie sťažovateľa odmietol. V odôvodnení svojho uznesenia okrem iného uviedol:

„Konanie o oslobodení od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p. sa začína na návrh účastníka. Ustanovenie § 138 O. s. p. upravuje oslobodenie od súdnych poplatkov s ohľadom na majetkové pomery účastníka. Od oslobodenia od súdnych poplatkov podľa tohto ustanovenia treba odlišovať oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré priznáva priamo § 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a ktoré platí pre všetky tam vymenované konania (vecné oslobodenie) a pre všetky osoby v ňom uvedené (osobné oslobodenie). Ak je daný dôvod na vecné alebo osobné oslobodenie od poplatkov, účinky tohto oslobodenia nastávajú priamo zo zákona a súd o oslobodení nevydáva rozhodnutie.

V prejednávanej veci žalobca v konaní o oslobodení od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p. vytyka súdu prvého stupňa, ako aj odvolaciemu súdu, že nerozhodli o vecnom oslobodení konania od súdneho poplatku v zmysle § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1992 Zb. Keďže vecné oslobodenie vzniká zo zákona, konanie súdu prvého stupňa, ani konanie odvolacieho súdu netrpí z tohto dôvodu procesnou vadou.

Vzhľadom na opakované návrhy na zmenu petitu žaloby, ako aj návrh o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p., žalobca doposiaľ súdny poplatok nezaplatil. Súd prvého stupňa podľa § 4 zákona č. 71/1992 Zb., preto po čiastočnom priznaní oslobodenia od súdneho poplatku podľa § 138 O. s. p. odvolacím súdom vyzval

žalobcu, aby zaplatil súdny poplatok za žalobu 3000 000 Sk s tým, ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, súd konanie zastaví.

Obranu proti postupu súdu ohľadne nepriznania oslobodenia od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1992 Zb. môže žalobca uplatniť v odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Procesným postupom súdu prvého stupňa, ani odvolacieho súdu, nebola žalobcovi odňatá možnosť realizácie procesných práv, ktoré mu dáva Občiansky súdny poriadok, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu s poukazom na § 243 ods. 4 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) O. s. p. odmietol. “.

Podľa názoru sťažovateľa je namietané uznesenie najvyššieho súdu nesprávne a je v rozpore s dlhodobou „kultivovanou“ judikatúrou. Sťažovateľ poukazuje na to, že „rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov je rozhodovaním s hmotnoprávnym obsahom dotýkajúcim sa základných práv účastníka (právo prístupu na súd, právo vlastníctva). Nepriznanie vecného oslobodenia od súdnych poplatkov v situácii, kedy na takéto oslobodenie účastník právo má by viedlo k porušeniu konkrétnych ustanovení ústavy (čl. 46 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4) i Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... Znamenalo by i skryté zvýhodnenie sťažovateľovho odporcu v konaní pred všeobecným súdom.“.

Sťažovateľ sa vo svojej argumentácii opiera okrem iného aj o stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Cpj 70/75, podľa ktorého

„Ak súd vymeral účastníkovi súdny poplatok a účastník napáda odvolaním rozhodnutie ktorým bol zaviazaný na zaplatenie poplatku a v odvolacom konaní sa zistí, že ide o oslobodenie zo zákona, odvolací súd zruší vynesené rozhodnutie; na to, že ide o oslobodenie zo zákona, poukáže súd v odôvodnení svojho rozhodnutia. O tomto odvolaní môže rozhodnúť aj súd prvého stupňa podľa ustanovenia § 210a O. s. p.“.

Podľa názoru sťažovateľa „bolo zákonnou povinnosťou odvolacieho súdu sa s námietkami sťažovateľa riadnym spôsobom zaoberať, zisťovať okrem iného i to, či mu nepatrí vecné oslobodenie a s jeho argumentmi sa mal náležito vysporiadať v odôvodnení svojho rozhodnutia. Keďže tak nepostupoval, bola i dovolacia námietka o nezákonnosti

rozhodnutia odvolacieho súdu (teda o odňatí možnosti konať pred súdom) uplatnená v súlade s § 237 písm. f) O. s. p.

Ak za týchto okolností najvyšší súd dovolanie odmietol, porušil ústavnou sťažnosťou namietané základné práva sťažovateľa“.

Sťažovateľ považuje „za neprijateľný názor dovolacieho súdu i o tom, že obranu proti postupu súdu ohľadne nepriznania oslobodenia od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1992 Zb. môže sťažovateľ uplatniť v budúcnosti v odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Takémuto právnomu názoru protirečí aj citované stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR č. 14/1976, podľa ktorého s otázkou, či vznikla povinnosť platiť poplatok sa súd musí komplexne vysporiadať bezodkladne, hneď na začiatku konania...

Spôsob obrany navrhovaný dovolacím súdom v situácii, kedy konanie trvá šesť rokov bez akýchkoľvek úkonov súdu 1. stupňa v merite veci, za okolností, keď nálezom č. k. III. ÚS 125/04-13 ústavný súd konštatoval zbytočné prieťahy v konaní by bol súčasne i v zásadnom rozpore s princípom hospodárnosti konania.“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti prijal nasledovné rozhodnutie:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4 Obdo 13/2004-217 zo dňa 25. novembra 2004 porušil právo PhDr. Vojtecha Keszeliho na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obdo 13/2004-217 zo dňa 25. novembra 2004 sa zrušuje. Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Cob 199/03-192 zo dňa 30. januára 2004. Zrušujú sa uznesenia Okresného súdu Bratislava IV č. k. 10 Cb 593/01-184 zo dňa 15. augusta 2003, č. k. 10 Cb 593/01-194 zo dňa 10. marca 2004 a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

3. PhDr. Vojtechovi Keszelimu sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 70-tisíc korún, ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia PhDr. Vojtechovi Keszeliemu na účet advokáta JUDr. I. K., B., č. ... vedený v Tatra banke, a. s., Bratislava, do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva alebo slobody, alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd tým, že odmietol jeho dovolanie týkajúce sa nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, porušil jeho ním označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by bolo možno kvalifikovať ako porušenie jeho

základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti so zastavením súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku len v prípade, ak by k nemu došlo v rozpore s čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého „Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.“, čo však sťažovateľ nenamieta ani porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu nedáva do súvislosti s čl. 46 ods. 4 ústavy.

Je potrebné uviesť, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov však ešte neznamená zastavenie súdneho konania. Sťažovateľ má možnosť uplatniť ochranu pred porušením čl. 46 ods. 1 ústavy podaním odvolania aj dovolania proti uzneseniam o zastavení konania, k čomu zatiaľ nedošlo. Pokiaľ sťažovateľ takúto možnosť má, nie je daná právomoc ústavného súdu, čo je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2005